

Paris İmar Plânı Hakkında Notlar

Yazan :

Prof. Albert GUERARD
Brandeis Üniversitesi

Çeviren :
Şevket TOKUŞ
Y. Müh.

Elli seneden fazla bir zamandan beri şehircilik meseleleri ile uğraşan eski bir şehirci olarak her yeni imar plânına biraz hüznü bir sempati ile bakırım: "Heyhat ne kadar çok ölen imar plânı gördüm". Herkes III. Napoléon rollerine girip büyük kırmızı veya mavi kalem darbeleriyle muazzam ana yollar çizebilir, fakat en resmi anketler, en ciddi sözler bile bu rüyalara bir nefes hayat bile verememiştir. Mesele daima "imkân sınırları nerededir?" olarak kalmaktadır.

Mevcut şartlara göre bu sınırlar o kadar dardır ki, en mütevâzi plân bile bir ütopya olmaktadır. İki cihan harbinin tahribatları bir gün tamir edilecek; sonra sırayla soğuk harb hitam bulacak, silâhsızlanma nöbeti düşecek: Bütün bunları canı gönülden isterim, temenni ederim. Fakat, bu dünya sâkinleşse, kin ve korkudan kurtulsa bile, yenileceğe benzemeyen bir

memlekette kabil olan makine v.s. muvaffakiyetle imal edilmiştir.

Millî Sanayi Sergisi Radyosu kısa dalga 44,5 m. 6750 kilosikl üzerinden neşriyat yapmaktadır. Bu radyo difizyon postasının yapıcıları Türk ve malzemesinin mühim bir kısmı da yerli malıdır. Bir ay gibi kısa bir müddet zarfında TEM Şirketinin atölyelerinde 24 Türk mühendis ve teknisyeni tarafından yapılmıştır. Kullanılan malzemenin ancak % 30 unu teşkil eden lâmbalar, rezistanslar ve kondansatörler hariç transformatörleri, bobinleri, variabl kondansatörleri, komitatörleri, düğmeleri, çelik şasesi, otomatik ve otomatik olmıyan röleleri, sigortaları hep dahilinde temin edilmiştir. Komple işler halde teslimi 300 bin liraya mal olmuştur. Sergideki yerli verici radyo cihazları, telsiz ve elektronik imalât, sanayi sahasında daha büyük ilerlemeler kaydedebileceğimizin bir örneğini teşkil etmektedir.

Sergideki asansör, buz dolapları, iplik sarma makineleri, radyatörler, kesekâğıdı makineleri, mobilyalar, çocuk arabaları, bisikletler gelişen sanayiimizin müşahhas bir ifadesidir.

Türkiye Millî Sanayi Sergisi, inkişaf eden sanayiimizin nasıl ilerlediğini görmek isteyenlerin Türkiye'yi adım adım dolaşmalarına lüzum hissettirmeyen, yapılan eserlerin küçük birer nümunelerini tetkike arzeden küçük bir Türkiye yerine geçmektedir.

mania kalacaktır: Rejimimiz şahsî menfaatların nâhoş müdafaası üzerine kurulmuştur. Biz yanlış anlaşılan bir menfaatçılığın işaretiyle hareket ederiz, ki bunun ismini daha da uygun düşen şahsiyetçilik ve realizm sıfatlarıyla değiştiririz. Meselâ elli senedir Champs - Elysées'nin Saint - Germain korusuna kadar uzatılması lâzım geldiğini herkes bilir, fakat menfaatçıların toplumun ismi arkasına sığınarak buna mâni olmuşlardır.

Ne vakit lüzumlu büyük işleri yapmağa rejim mâni oluyorsa, rejimi değiştirmek lâzımdır demek biraz büyük lâf olur. Diktatörlükler hiç olmazsa âciz değildirler; meselâ XIV. Louis, XV. Louis, III. Napoléon Demokrasisinin geniş fikir sınırlarını bir tarafa bırakmak istemem: Plân yapmasını bilir; bunları gerçeklemeyi de öğrenmelidir. Ve bunun için de kısa görüşlü sinsî şahsî menfaatler diktatörlüğünü devirmelidir.

Su halde herşeyden evvel âmm menfaatlarına mevcut kanunlardan daha münasip bir "ölü ve dirile ri malsızlandırma" kanunu çıkarmak lâzımdır. Ve daha esash olarak -Fas'ta hâlen yapıldığı gibi- mal sahiplerini belirli bazı hallerde menfaatlerini birleştirmeğe icbar eden bir kanun lâzımdır.

Detaylarda tekâmüller kaydedilse bile, bir istikbal plânı mevcut durumun basit ve saf bir tesbiti olamaz. Bu ancak statik bir dünyada kabildir ki; o da Allah bilir ya bizim dünyamız için değildir. Gittikçe büyüyen tehlikeler mevcuttur ve bunları önlemek lâzımdır. Karşılaşılması lâzım gelen mesele bütün Paris'in ev be ev değil de "adacıklar" hâlinde tamamen yeniden inşasıdır.

Teklifim her semte tip bir "adacık" inşa etmektir. Bu yapılacak olan diğer adacıkların sâkinlerine sırayla muvakkat barınak olarak yarıyabilir. Birçok hallerde vahit mevcut adacık yani evler grubu değil, fakat daha geniş bir çerçeve, meselâ sıhata muzır pejmürde adacıklar grubu gibi olmalıdır. Bu şekilde, Paris'te belki de fazla olan sokak adedi değişecektir. New-York'ta yapılan da işte budur: Belediye ile sığorta şirketlerinin müşterek hareketleriyle, büyük bir kaç adet dikdörgen adacık tamamen kaldırılıp daha iyi yönlendirilmiş inşaatlar yapılmıştır: Peter Cooper Village, Stuyvesant Town.

Hemen iki tip işemriyle yahut UNESCO'nun dediği gibi pilot-işemriyle başlanılabilir. Biri sıhata muzır adacıkların yeniden inşası: Buna biraz başlanmıştır. Diğer, iş hanlarının rasyonel olarak yeniden inşası. Bu modeller umumî, yarı - umumî ve hususî hamlelere yol gösterebilir, fakat bütün hamlelere hücum noktası: "adacıktır".